

Міністерство освіти і науки України
Ужгородський національний університет

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для студентів 1 курсу спеціальності «Лікувальна справа»
з *«Історії медицини»*

Ужгород - 2023

*Рекомендовано методичною комісією медичного факультету Ужгородського національного університету протокол №2023-1 від 27.01.2023 року.
Рекомендовано Вченою радою медичного факультету ДВНЗ «УжНУ» протокол №1 від 17.02.2023 року.*

Автори:

Рогач І.М. – проф. доктор мед. наук, зав. каф. соц. медицини та гігієни УжНУ, заслужений лікар України.

Рего О.Ю. – асистент та аспірант каф. соц. медицини та гігієни УжНУ.

Рецензенти:

Дербак М.А. – професор, доктор медичних наук, завідувачка кафедри факультетської терапії медичного факультету «УжНУ»

Сірчак Є.С. – професор, доктор медичних наук, завідувачка кафедри пропедевтики внутрішньої медицини медичного факультету ДВНЗ «УжНУ»

Рего Г.І. – к.пед.н., доцент, завідувачка кафедри дошкільної, початкової та інклюзивної освіти Закарпатського Інституту Післядипломної Педагогічної Освіти.

Методичний посібник для студентів 1 курсу спеціальності «Лікувальна справа» з «Історії медицини» / Рогач І.М., Рего О.Ю. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. 35 с.

У методичному посібнику представлено алгоритми для підготовки до занять з елективного курсу «Історія медицини». Алгоритми присвячені основним темам, що розглядають становлення і розвиток медико-соціальних знань в хронологічному порядку, починаючи з первісних часів аж до медицини новітнього часу. Розкрито основні напрями та особливості дисципліни відповідно до чинної навчальної програми розробленої для підготовки спеціалістів в сфері медицини.

Видання розраховане для студентів з спеціальності «Лікувальна справа» першого курсу медичного факультету.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичний план з елективного курсу «Історія медицини» для студентів 1 року навчання спеціальності «Лікувальна справа»	5
Тема №1. Історія медицини як наука і предмет викладання у вищій медичній школі в Україні і світі.	6
Тема №2. Медицина первісних часів.	7
Тема №3. Медицина Стародавнього Світу: медицина в країнах Стародавнього Сходу /Месопотамія, Єгипет, Індія, Іран, Китай/.....	8
Тема №4. Медицина Стародавнього Світу: медицина в рабовласницьких країнах Середземномор'я /Стародавня Греція, Стародавній Рим/.....	9
Тема №5. Світова медицина доби Середньовіччя. Медицина Раннього і Розвиненого Середньовіччя /Візантійська імперія, Арабські халіфати, Західна Європа/.....	10
Перелік запитань до підсумкового модульного контролю №1 з «Історії медицини».	11
Тема №1. Медицина часів Пізнього Середньовіччя /Епохи Відродження, XV-XVII ст./. Медицина Київської Русі. Медицина України-Руси за доби Середньовіччя (IX-XVII).	13
Тема №2. Світова медицина Раннього Нового часу (Європа та Америка).....	14
Тема №3. Світова медицина Раннього Нового часу (Вітчизняна медицина).....	15
Тема №4. Медицина Пізнього Нового часу : розвиток медико-біологічних дисциплін.	16
Тема №5. Медицина Пізнього Нового часу : розвиток клінічних дисциплін.....	17
Тема №6. Медицина Пізнього Нового часу : медико-соціальних та гігієнічних дисциплін.....	18
Тема №7. Медицина XX ст.	19
Тема №8. Медицина краю. Історія УжНУ.	20
Перелік запитань до підсумкового модульного контролю №2 з «Історії медицини».	21
Додатки.....	23
Список літературних джерел.....	31

ВСТУП

Вивчення медицини, як і будь-якої галузі людської діяльності та знання, обов'язково потребує ґрунтовного ознайомлення з її історією.

Досить важко опанувати певну галузь науки без вивчення її історичних аспектів. Розуміння історичного розвитку подій, формування явищ та процесів є теоретичною базою для вивчення медицини в усіх її галузях. Саме тому історія медицини – одна з теоретичних дисциплін у галузі медицини, яка є дуже актуальною на всіх етапах підготовки молодих фахівців медичної сфери. Вона дає поняття про походження всього сучасного комплексу знань у цій галузі, про їх суть у процесі розвитку.

Історія медицини – це наука про виникнення і розвиток медичної діяльності та медичних знань у різні історичні періоди в тісному зв'язку із загальною історією, філософією, природознавством, культурою.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія медицини» є інтерпретація розвитку медицини в історичній ретроспективі, трактування основних історико-медичних подій, вивчення основних етапів розвитку медицини, спеціальні медичні відомості. Поглиблення теоретичної та практичної підготовки практикуючих лікарів, набуття ними професійного обов'язку і принципів поведінки медичного персоналу, спрямованих на створення сприятливих умов для одужання хворих у самостійній лікарській діяльності в медичних закладах.

Курс історії медицини є спрямовуючою і пов'язуючою ланкою у вивчення розвитку всіх галузей медицини. Навчальний обсяг дисципліни 90 годин 3 кредитів ЄКТС. В елективному курсі передбачено 15 занять: 13 практичних тем та 2 підсумкові модульні контрольні роботи.

Тематичний план з елективного курсу «Історія медицини» для студентів 1 року навчання спеціальності «Лікувальна справа»

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Історія медицини як наука і предмет викладання у вищій медичній школі в Україні і світі.	2	-
2	Медицина первісних часів.	2	-
3	Медицина Стародавнього Світу: медицина в країнах Стародавнього Сходу /Месопотамія, Єгипет, Індія, Іран, Китай/.	2	-
4	Медицина Стародавнього Світу: медицина в рабовласницьких країнах Середземномор'я /Стародавня Греція, Стародавній Рим/	2	-
5	Світова медицина доби Середньовіччя. Медицина Раннього і Розвиненого Середньовіччя /Візантійська імперія, Арабські халіфати, Західна Європа/.	2	-
6	Підсумковий модульний контроль №1.	2	-
7	Медицина часів Пізнього Середньовіччя /Епохи Відродження, XV-XVII ст./. Медицина Київської Русі. Медицина України-Руси за доби Середньовіччя (IX-XVII).	2	-
8	Світова медицина Раннього Нового часу (Європа та Америка).	2	-
9	Світова медицина Раннього Нового часу (Вітчизняна медицина).	2	-
10	Медицина Пізнього Нового часу : розвиток медико-біологічних дисциплін.	2	-
11	Медицина Пізнього Нового часу : розвиток клінічних дисциплін.	2	-
12	Медицина Пізнього Нового часу : медико-соціальних та гігієнічних дисциплін.	2	-
13	Медицина XX ст.	2	-
14	Медицина краю. Історія УжНУ.	2	-
15	Підсумковий модульний контроль №2	2	-
Разом		30	-

Змістовий модуль №1
Алгоритм до заняття №1

***Історія медицини як наука і предмет викладання у вищій медичній школі в
Україні і світі.***

Навчальна мета - Ознайомитись з базовими поняттями в історії медицини. Проаналізувати періодизацію та основні розділи історії медицини. Вивчити основні ланки становлення української історії медицини, як науки та предмету викладання у вищій медичній школі. Трактувати основні джерела вивчення історії медицини.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Становлення української історії медицини як науки та предмету викладання у вищій медичній школі.
2. Дослідження з історії медицини в Україні.
3. Проблеми вивчення історії медицини в Україні.
4. Джерела вивчення історії медицини.
5. Періодизація історії медицини.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: посібник/ Олександр Голяченко, Ярослав Гніткевич. – 2-ге вид., доповн. – Тернопіль: ТДМУ, 2016. – сторінки 6-28.; 2. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 4-6.

Змістовий модуль №1
Алгоритм до заняття №2
Медицина первісних часів.

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в первісному суспільстві. Проаналізувати основні методи лікування, що використовувались первісними людьми. Вивчити основні принципи та правила, якими керувались люди при лікуванні в первісні часи.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Особливості первісного суспільства. Антропосоціогенез.
2. Табу, анімізм, фетишизм, магія, тотемізм – як основні принципи лікування в первісному суспільстві.
3. Гіпотеза «Золотого віку»
4. Лікування у первісному суспільстві.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 8-16.

Змістовий модуль №1

Алгоритм до заняття №3

Медицина Стародавнього Світу: медицина в країнах Стародавнього Сходу /Месопотамія, Єгипет, Індія, Іран, Китай/.

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в історичний період Стародавнього Світу. Проаналізувати основні методи лікування, що використовувались в країнах Стародавнього Сходу. Вивчити основні принципи та правила, якими керувались люди при лікуванні в стародавній Месопотамії, Єгипті, Індії, Ірану та Китаю.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини Стародавнього Сходу.
2. Особливості розвитку медицини в Стародавній Месопотамії.
3. Особливості розвитку медицини в Стародавньому Єгипті.
4. Особливості розвитку медицини в Стародавній Індії.
5. Особливості розвитку медицини в Стародавньому Ірані.
6. Особливості розвитку медицини в Стародавньому Китаї.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 19-44.

Змістовий модуль №1

Алгоритм до заняття №4

Медицина Стародавнього Світу: медицина в рабовласницьких країнах Середземномор'я /Стародавня Греція, Стародавній Рим/

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в історичний період Стародавнього Світу. Проаналізувати основні методи лікування, що використовувались в рабовласницьких країнах Середземномор'я. Вивчити основні принципи та правила, якими керувались люди при лікуванні в стародавній Греції та Римі.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини Стародавнього Сходу.
2. Особливості розвитку медицини в Стародавній Греції.
3. Основні періоди розвитку медицини в Стародавній Греції:
 - кріто-мікенський
 - перед полісний
 - полісний
 - класичний
 - елліністичний
4. Ведучі медичні школи в Стародавній Греції та їх представники (Кротонська, Кнідська, Сицилійська, Кооська).
5. Особливості розвитку медицини в Стародавньому Римі.
6. Основні періоди розвитку медицини в Стародавньому Римі:
 - царський
 - республіки
 - імперії

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 44-66.

Змістовий модуль №1

Алгоритм до заняття №5

Світова медицина доби Середньовіччя. Медицина Раннього і Розвиненого Середньовіччя /Візантійська імперія, Арабські халіфати, Західна Європа/.

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в добу Середньовіччя. Проаналізувати основні методи лікування, що використовувались в добу Раннього і Розвиненого Середньовіччя. Вивчити основні принципи та правила, якими керувались люди при лікуванні в Візантійській імперії, Арабських халіфатах та Західній Європі.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини доби Середньовіччя.
2. Особливості розвитку середньовічної медицини у Візантійській імперії. Основоположники візантійської медицини в добу раннього та розвиненого Середньовіччя.
3. Особливості розвитку середньовічної медицини в Арабських халіфатах. Основоположники арабської медицини в добу раннього та розвиненого Середньовіччя.
4. Особливості розвитку середньовічної медицини у Закавказзі. Основоположники медицини Закавказзя.
5. Особливості розвитку середньовічної медицини у Західній Європі. Основоположники європейської медицини в добу раннього та розвиненого Середньовіччя.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 69-84.

Перелік запитань для підготовки до підсумкового модульного контролю

№1 з «Історії медицини»

1. Історія медицини як наука і предмет викладання.
2. Зміст і види історії медицини.
3. Зв'язок медицини і культури.
4. Періодизація історії медицини.
5. Джерела вивчення історії медицини.
6. Особливості та періодизація первісного суспільства.
7. Антропосоціогенез.
8. Табу, анімізм, фетишизм, магія, тотемізм.
9. Лікування у первісному суспільстві.
10. Гіпотеза «золотого віку».
11. Захворювання первісних людей.
12. Загальні риси розвитку лікування в країнах Стародавнього Світу.
13. Боги-цілителі в Месопотамії.
14. Два напрями в медицині Месопотамії.
15. Медичне законодавство Месопотамії .
16. Уявлення про анатомію в Стародавньому Єгипті.
17. Основні давньоєгипетські медичні папіруси.
18. Гігієнічні навички давніх єгиптян.
19. Захворювання в Стародавньому Єгипті.
20. Санітарно-технічні споруди хараппської цивілізації.
21. Веди про медицину в Стародавній Індії.
22. Аюрведи
23. Анатомічні знання в Стародавній Індії.
24. Хірургія в Стародавній Індії.
25. Соціальна структура давньоіндійського суспільства і медицина.
26. Питання лікарської етики в Стародавній Індії.
27. Особливості медицини Стародавнього Ірану.
28. Філософські основи давньокитайської медицини.
29. Чжень-цзю-терапія.
30. Вчення про пульс.
31. Лікарські засоби давньокитайської медицини.
32. Основні етапи розвитку медицини Стародавньої Греції.
33. Санітарно-технічні споруди цивілізації на о. Крит.

34. Давньогрецькі асклепейони.
35. Давньогрецькі медичні школи.
36. Організація медичної справи в Стародавній Греції.
37. Гіппократ, його життя і діяльність.
38. «Гіппократівський збірник».
39. Елліністична наука та медицина.
40. Анатомічні розвідки Герофіла та Еразистрата.
41. Наукова школа Арістотеля.
42. Медична етика давньогрецьких лікарів.
43. Періодизація історії та медицини Стародавнього Риму.
44. «Закони XII таблиць».
45. Санітарно-технічні споруди в Стародавньому Римі.
46. Методичний напрям у медицині Риму.
47. Організація медичної справи в Стародавньому Римі.
48. Давньоримська військова медицина.
49. Медична освіта в Стародавньому Римі.
50. Внесок Галена в розвиток анатомії, фізіології, фармакотерапії.
51. Гален і галенізм в історії медицини.
52. Особливості візантійської культури і медицини.
53. Монастирські лікарні і організація медичної справи у Візантійській імперії.
54. Особливості розвитку медицини в арабомовних халіфатах.
55. Арабська культура і мавританська Іспанія. «Гігієнічні поради» Маймонида.
56. Університети в Середні віки.
57. Схоластика і медицина.
58. Епідемія прокази в Європі.
59. «Чорна смерть».
60. Алхімія і медицина.
61. Відомі вчені-медики арабомовних халіфатів.
62. Абу Алі ібн Сіна, внесок у медицину.
63. Арнольд із Вілланови.

Змістовий модуль №2

Алгоритм до заняття №1

***Медицина часів Пізнього Середньовіччя /Епохи Відродження, XV-XVII ст./
Медицина Київської Русі. Медицина України-Руси за доби Середньовіччя (IX-
XVII).***

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в добу Пізнього Середньовіччя та Епохи Відродження. Проаналізувати основні методи лікування, що використовувались в добу Пізнього Середньовіччя та Епохи Відродження. Вивчити основні принципи та правила, якими керувались люди при лікуванні в Київській Русі.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини доби Пізнього Середньовіччя.
2. Загальна характеристика медицини Епохи Відродження.
3. Особливості розвитку медицини в Київській Русі.
4. Основоположники вітчизняної медицини в добу пізнього Середньовіччя та епохи Відродження.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 84-89.

Змістовий модуль №2
Алгоритм до заняття №2

Світова медицина Раннього Нового часу (Європа та Америка).

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в добу Раннього Нового Часу. Проаналізувати основні методи лікування, що використовувались в добу Раннього Нового Часу. Вивчити основні принципи та правила, якими керувались люди при лікуванні в Європі та Америці. Ознайомитись із роботою основоположників медицини в Європі та Америці в добу раннього нового часу.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини доби Раннього Нового Часу.
2. Особливості розвитку нової медицини у Європі. Основоположники європейської медицини в добу раннього нового часу та їх вагомий вклад в розвиток медицини.
3. Основні відкриття в медицині раннього нового часу.
4. Особливості розвитку нової медицини в Америці. Основоположники американської медицини в добу раннього нового часу та їх вагомий вклад в розвиток медицини.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 91-106.; 2. Рего О. Ю. «Анатомічні зошити» Леонардо да Вінчі та їх вплив на розвиток медицини та живопису.// Вісник Закарпатської академії мистецтв, випуск №14 (2020), ISSN 2520-6419. DOI 10.35204/2520-6419-2020-1-14-279-286

Змістовий модуль №2

Алгоритм до заняття №3

Світова медицина Раннього Нового часу (Вітчизняна медицина).

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в добу Раннього Нового Часу. Проаналізувати основні методи лікування, що використовувались в добу Раннього Нового Часу. Вивчити основні принципи та правила, якими керувались люди при лікуванні в Україні в XV-XVIII ст. Ознайомитись із роботою основоположників медицини в Україні в добу раннього нового часу.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини доби Раннього Нового Часу.
2. Особливості розвитку нової медицини в Україні. Основоположники української медицини в добу раннього нового часу та їх вагомий вклад в розвиток медицини.
3. Основні відкриття в медицині раннього нового часу.
4. Підготовка вітчизняних лікарів в період раннього нового часу.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 106-113.

Змістовий модуль №2
Алгоритм до заняття №4

Медицина Пізнього Нового часу : розвиток медико-біологічних дисциплін.

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в добу Пізнього Нового Часу. Вивчити основні методи лікування, що використовувались в добу Пізнього Нового Часу. Проаналізувати діяльність основоположників медико-біологічних дисциплін в медицині пізнього нового часу.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини доби Пізнього Нового Часу.
2. Історія розвитку та становлення морфологічних дисциплін (анатомія, гістологія, цитологія). Основні постаті в розвитку морфологічних дисциплін їх вклад та основні відкриття.
3. Історія розвитку та становлення фізіології та патології. Основні постаті в розвитку фізіології та патології, їх вклад та основні відкриття.
4. Становлення та розвиток інших медико-біологічних дисциплін: фармакологія, токсикологія, мікробіологія, паразитологія, медична генетика. Основоположники цих дисциплін, їх вклад та основні відкриття.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 115-124.

Змістовий модуль №2

Алгоритм до заняття №5

Медицина Пізнього Нового часу : розвиток клінічних дисциплін.

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в добу Пізнього Нового Часу. Вивчити основні методи лікування, що використовувались в добу Пізнього Нового Часу. Проаналізувати діяльність основоположників клінічних дисциплін в медицині пізнього нового часу.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Історія розвитку та становлення терапії та терапевтичних дисциплін. Основні постаті в розвитку терапевтичних дисциплін їх вклад та основні відкриття.
2. Термометрія, аускультация, перкусія – історичні аспекти.
3. Історичні аспекти розвитку педіатрії.
4. Історичні аспекти розвитку психіатрії.
5. Історичні аспекти розвитку дерматології, ендокринології, геронтології.
6. Історія розвитку та становлення хірургії та хірургічних дисциплін. Основні постаті в розвитку хірургічних дисциплін їх вклад та основні відкриття.
7. Знеболення. Відкриття наркозу.
8. Асептика і антисептика – історичні аспекти.
9. Техніка оперативних втручань.
10. Розвиток акушерства і гінекології.
11. Історичні аспекти розвитку офтальмології.
12. Історичні аспекти розвитку стоматології.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 124-138.

Змістовий модуль №2

Алгоритм до заняття №6

Медицина Пізнього Нового часу : розвиток медико-соціальних та гігієнічних дисциплін.

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в добу Пізнього Нового Часу. Вивчити основні методи лікування, що використовувались в добу Пізнього Нового Часу. Проаналізувати діяльність основоположників медико-соціальних та гігієнічних дисциплін в медицині пізнього нового часу.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини доби Пізнього Нового Часу.
2. Історія розвитку та становлення соціальної медицини. Основні постаті в розвитку соціальної медицини, їх вклад та основні відкриття.
3. Історія розвитку та становлення гігієни. Основні постаті в розвитку гігієни, їх вклад та основні відкриття.
4. Емпіричний та експериментальний період розвитку мікробіології. Основні постаті в розвитку мікробіології, їх вклад та основні відкриття.
5. Епідеміологія та інфекційні хвороби – історичні аспекти розвитку, основоположники та їх відкриття.
6. Становлення громадської медицини, професійної патології, експериментальної гігієни.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 138-149.

Змістовий модуль №2
Алгоритм до заняття №7
Медицина ХХ ст.

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в період Новітнього часу. Вивчити основні методи лікування, що використовуються в період Новітнього часу. Проаналізувати діяльність видатних лікарів та лікарських організацій в медицині ХХ ст. в Світі та Україні.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Загальна характеристика медицини в період Новітнього часу.
2. Медична підготовка кадрів в період новітнього часу.
3. Основні постаті та їх відкриття в медицині ХХ ст.
4. Нобелівські премії в галузі фізіології і медицини.
5. Міжнародна співпраця в галузі охорони здоров'я.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: підручник/ Ф.Я. Ступак. – Видання 3-є випр. і доп. – К.: Книга – плюс, 2017. – сторінки 151-171.

Змістовий модуль №2
Алгоритм до заняття №7
Медицина краю. Історія УжНУ.

Навчальна мета – Ознайомитись з становленням та розвитком медицини в період Новітнього часу. Вивчити основні методи лікування, що використовуються в період Новітнього часу. Проаналізувати діяльність видатних лікарів та лікарських організацій в медицині ХХ ст. в Світі та Україні.

Основні питання, що розглядатимуться на занятті:

1. Коротка історія УжНУ.
2. Розвиток медицини на Закарпатті і в дорадянський період.
3. Підготовка медичних кадрів. Створення інститутів в Україні.
4. Медична наука, видатні вчені України.
5. Історія утворення і розвитку Ужгородського державного університету, медичного факультету.

Теоретичний матеріал для вивчення даної теми знаходиться в наступних літературних джерелах: 1. Історія медицини: методичні розробки для проведення семінарського заняття з історії медицини за темою: «Вчені-медики Закарпаття» для підготовки студентів за спеціальностями 222 «Медицина» / укл. Д. В. Данко, І. М. Рогач, О. В. Фегер – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020 – 20 с.; 2. Документальна історія лікарні імені Андрія Новака в Ужгороді (з найдавніших часів до наших днів): у 3т. Т.1 / Й.А. Турак, Ю.Ю. Яцина. — Ужгород: Патент, 2016.; 3. Лекційний матеріал.

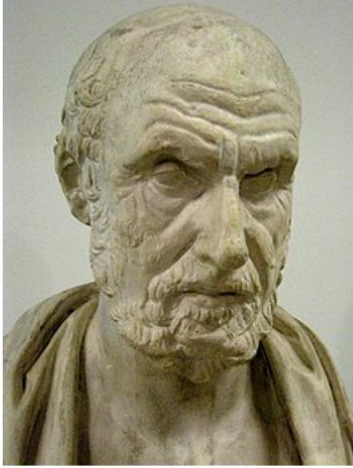
**Перелік запитань для підготовки до підсумкового модульного контролю
№2 з «Історії медицини»**

1. Медицина Київської Русі.
2. Характеристика раннього Нового часу.
3. Анатомічні студії Леонардо да Вінчі.
4. Падуанський університет в XVI ст.
5. Андреас Везалій і «Золотий вік анатомії».
6. Ятрофізика, ятромеханіка, ятроматематика.
7. Медична система Парацельса. Ятрохімія.
8. Становлення фізіології як науки. У. Гарвей і його внесок у науку.
9. Розвиток хірургії.
10. Особливості розвитку епідемії.
11. Дж. Фракасторо.
12. Медицина народів Американського континенту до і після конквісти.
13. Шпитальні школи і підготовка лікарів.
14. Основні особливості та складові вітчизняної медицини.
15. Георгій Дрогобич.
16. Великі природничо-наукові відкриття кінця XVIII—XIX ст. та їх вплив на
17. розвиток медицини.
18. Розвиток анатомії.
19. Становлення патологічної анатомії та фізіології.
20. Становлення наукової мікробіології.
21. Утвердження клінічного методу.
22. Перші методи і прилади фізичного обстеження.
23. Інфекційні хвороби та епідеміологія.
24. Становлення педіатрії, акушерства та гінекології.

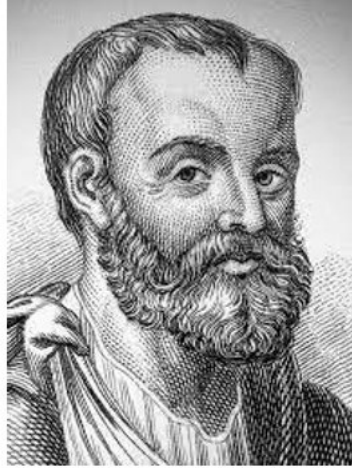
25. Розвиток хірургії як наукової дисципліни.
26. Становлення стоматології.
27. Становлення громадської медицини, професійної патології, експериментальної гігієни.
28. Особливості розвитку медицини і охорони здоров'я на початку ХХ ст.
29. Система охорони здоров'я в період української державності 1917-1919 рр.
30. Основні напрями розвитку охорони здоров'я в Україні в радянський період.
31. Головні засади охорони здоров'я в незалежній Україні.
32. Основні напрями і здобутки медицини та охорони здоров'я в Україні у ХХ ст.
33. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Історія створення.
34. Історія становлення Міжнародного Товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.
35. Відкриття в галузі фізіології та медицини, відзначені Нобелівською премією.
36. Основні музеї медицини та аптечної справи України.
37. Коротка історія ДВНЗ «УжНУ».
38. Історія становлення медичного факультету ДВНЗ «УжНУ».
39. Історія медицини Закарпаття.
40. Основні постаті медицини Закарпаття.

ДОДАТКИ

Портрети видатних постатей в історії медицини

Гіпократ

Гален

Аль-Захраві
(Альбукассіс)

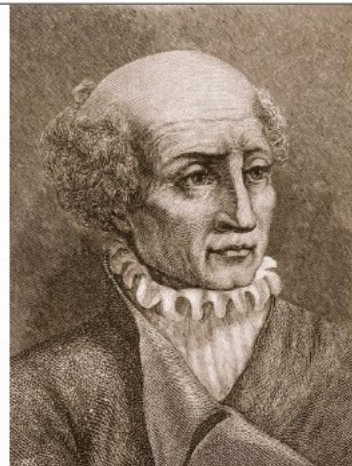
Ібн Сіна (Авіценна)

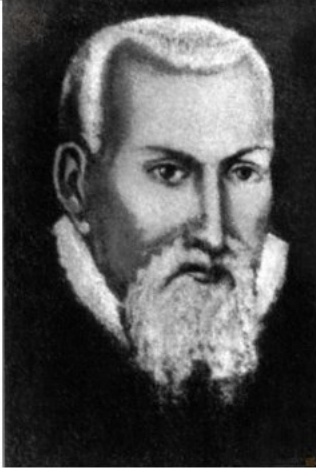

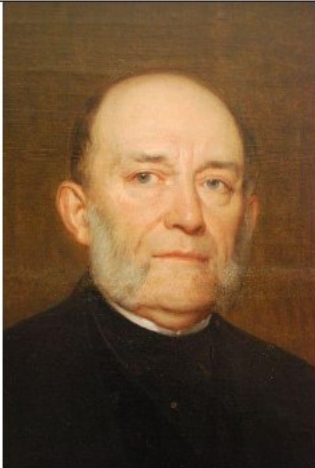

Арнольд із Вілланови

Леонардо да Вінчі

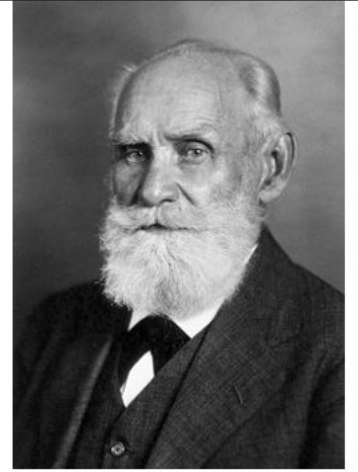
<p>Андреас Везалій</p>	<p>Парацельс</p>	<p>Амбруаз Паре</p>
	 <p>Данило Самойлович</p>	
<p>Георгій Дрогобич</p>	<p>Данило Самойлович</p>	<p>Ілля Буяльський</p>
		
<p>Микола Пирогов</p>	<p>Володимир Бец</p>	<p>Антоні ван Левенгук</p>
		
<p>Джованні Морганьї</p>	<p>Карл Рокитанський</p>	<p>Рудольф Вірхов</p>

Володимир Підвисоцький

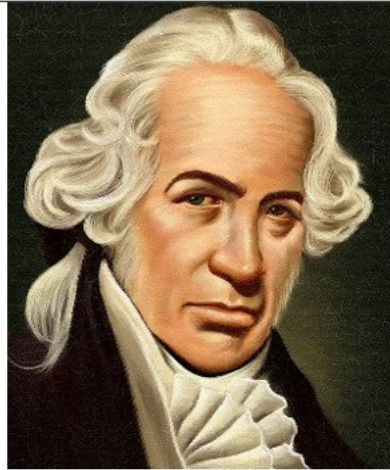
Іван Сеченов

Іван Павлов

Василь Данилевський

Даніель Фарингейт

Андрес Цельсій

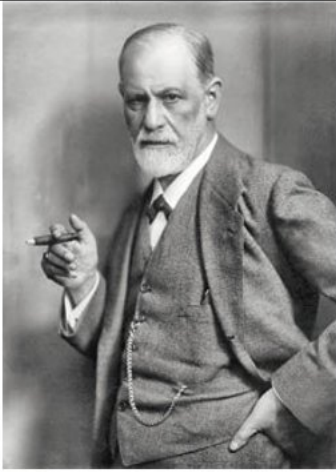
Василь Образцов

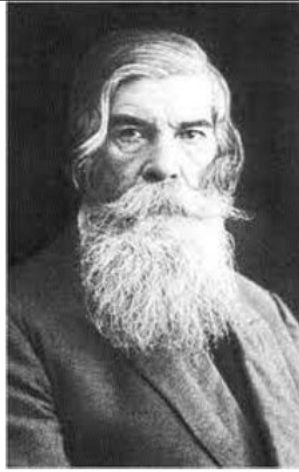
Феофіл Яновський

Сергій Боткін

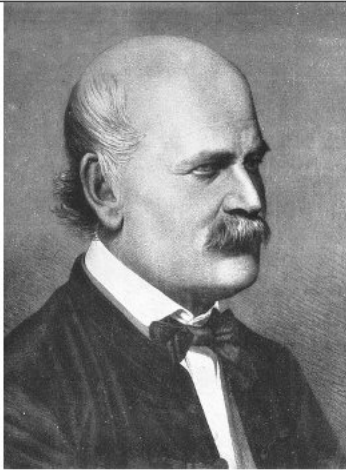
Зігмунд Фрейд

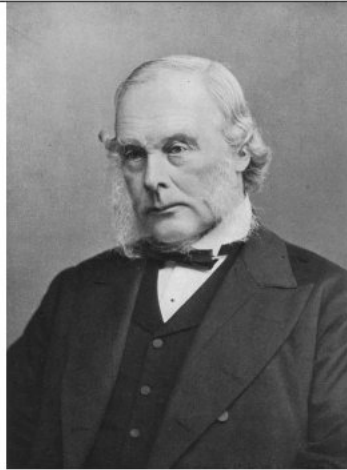
Володимир Бххтрєв

Уїльям Мортон

Ігнац Земмельвейс

Джозеф Лістер

Ян Янський

Йоган Петер Франк

Овксентій Корчак
Чепурківський

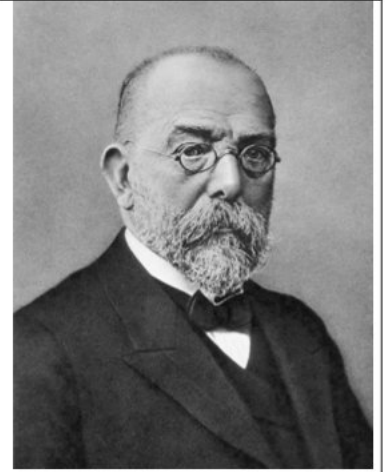
Віктор Субботін

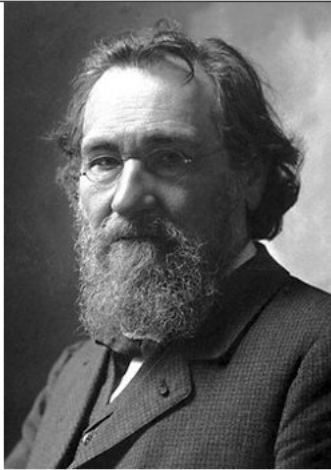
Едвард Дженнер

Луї Пастер

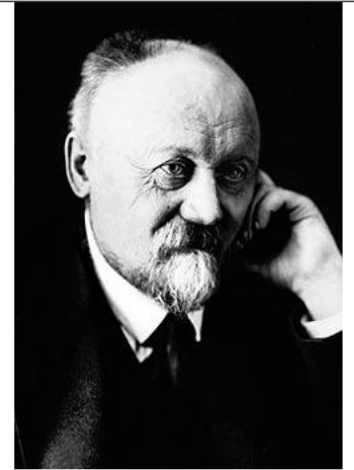
Роберт Кох

Ілля Мечников

Володимир Філатов

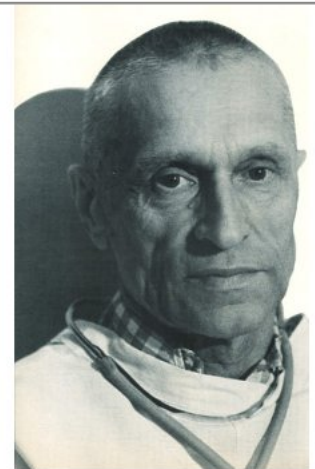
Данило Заболотний

Олександр Богомолець

Микола Стражеско

Микола Амосов

Сергій Верхратський

Володимир Фролькіс

Олександр Палладін

ВЧЕНІ МЕДИКИ ЗАКАРПАТТЯ

Андрій Новак

Бертолон Ліннер

Іван Орлай

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Ступак Ф. Я. Історія медицини. – Київ: Книга Плюс, 2017.
2. Історія медицини: посібник/ Олександр Голяченко, Ярослав Гніткевич. – 2-ге вид., доповн. – Тернопіль: ТДМУ, 2016. – 326 с.
3. Спиця Н.В. Деонтологія в медицині. Навчально-методичний посібник для студентів II курсу медичних та фармацевтичних факультетів. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 60 с.
4. Верхратський С.А. Історія медицини. – К.: Здоров'я, 2011 – 352 с.

Допоміжна література

1. Hulchiy O.P., Stupak F.Y., Mikhalko N.A. First-Year Undergraduate Module Handbook "History of Medicine". Part I. – Kyiv: NMU, 2004.
2. Hulchiy O.P., Stupak F.Y., Mikhalko N.A. First-Year Undergraduate Module Handbook "History of Medicine". Part II. – Kyiv: NMU, 2004.
3. Аронов Г.Ю., Грандо О.А., Мирський М.Б., Сорокіна Т.С., Шилініс Ю.О., Жуковський Л.І., Коган В.Я. Видатні імена в світовій медицині. – Great Names in the World History / Під ред. проф. О.А. Грандо. – К.: РІА „Тріумф”, 2002.
4. Визначні імена в світовій медицині / Г. Ю. Аронов, О. А. Грандо, М. Б. Мирський та ін.; О. А. Грандо (ред.). – К.: РВА «Тріумф», 2001. – 320 с.
5. Ганіткевич Я. В. Історія української медицини в датах та іменах. – Л.: Б. в., 2004. – 364 с.
6. Ганіткевич Я. В. Українські лікарі-вчені першої половини ХХ століття та їхні наукові школи: Біографічні нариси та бібліографія. – Л.: Б. в., 2002. – 544 с.
7. Ганіткевич Я.В. Історія української медицини в датах та іменах. – Львів: Наукове товариство ім. Т.Г.Шевченка, 2004.
8. Ганіткевич Я.В. Українські лікарі-вчені першої половини ХХ століття та їхні наукові школи. Біографічні нариси та бібліографія. – Львів: Наукове товариство ім. Т.Г. Шевченка, 2004.
9. Головка О.Ф. Головка В.О. Історія медицини Поділля (к. XVIII–п. ХХ ст.). – Вінниця, 2000.
10. Кузін Ф.А. Культура ділового спілкування. Практична допомога для бізнесменів. - 4-е видавництво - М.: "Вісь-89", 2000. - 240с.
11. Міжнародні етичні принципи фармацевтів // Еженед. Аптека.- 2001.- С.18-20.
12. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я: Підручник / Під заг. ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000.

13. Ступак Ф. Я. Вступ до історії медицини. Медицина і первісне суспільство. – К.: НМУ, 2002. – 64 с.
14. Ступак Ф. Я. Культура і медицина Індії. – К.: НМУ, 2001. – 52 с.
15. Ступак Ф. Я. Вступ до історії медицини. Медицина і первісне суспільство. – К.: НМУ, 2002.
16. Ступак Ф. Я. Культура і медицина Індії. – К.: НМУ, 2001.
17. Ступак Ф. Я. Нарис історії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. – К.: НМУ, 2002.
18. Ступак Ф. Я. Прикази громадської опіки в Україні. – К.: НМУ, 2002.
19. Шегедин М. Б. Історія медицини та медсестринства. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.
20. Історія медицини і медсестринства : навч. посіб. / Л. Ф. Луцик, В. Р. Малюта, В. І. Мельник, О. Г. Григола. – Київ : Медицина, 2018. – 376 с. : 32 с. іл. – ISBN 617-505-546-5.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Видатні медики України: історія 5 українських вчених. [Сайт] URL: <https://kanaldom.tv/vydatni-medyku-ukrayiny-istoriya-5-ukrayinskyh-vchenyh/>
2. Цікаві факти з історії медицини. [Сайт] URL: <https://dcpmsd.dn.ua/index.php?id=ckav-fakti-z-stor-medicini>
3. 7 дійсно цікавих історичних фактів про медицину. [Сайт] URL: <https://ingeniusua.org/articles/7-diysno-tsikavykh-istorychnykh-faktiv-pro-medytsynu>
4. 15 неординарних фактів про відомих лікарів та їхні відкриття. [Сайт] URL: <https://accemedin.com/material/9/2000>
5. 50 цікавих і дивовижних фактів з історії медицини. [Сайт] URL: <https://tsikavi-fakty.com.ua/50-tsikavyh-i-dyvovyzhnyh-faktiv-z-istoriyi-medytsyny/>

